

Foredrag om reformationen ved Jørn Henrik Petersen

professor i velfærdshistorie, dr.phil. & ph.d., Institut for Statskundskab, Syddansk Universitet
KONTAKT: jhp@sam.sdu.dk eller tlf: 6550 2150

Luther som social reformator

Luther er mest kendt som teologisk reformator, men han var samtidig samfundsmæssig kritiker og reformator. Forelæsningen præsenterer Luther som social tænkner og hans syn på senmiddelalderens gryende kapitalisme samt hans nye syn på fattigdom og fattigforsørgelse.

Luthers to-regimentelære

Det hævdes ofte, at Luther ville skelne skarpt mellem det verdslige og det åndelige, det politiske og det religiøse. Det er imidlertid en tanke, der snarere hører teologien i det 19. og 20. århundrede til, og som under nazismen fik meget uheldige følger. Forelæsningen forklarer, hvad Luther faktisk mente, og viser, at han ikke anvendte denne skarpe skelnen. Tværtimod.

Luthers socialetik

Luthers teologi og socialetik er tæt sammenvævet; men en læsning på tværs af hans omfattende forfatterskab viser, at han udviklede en sammenhængende socialetik, der fik betydning for hans samtids forståelse af fattigdom og fattigforsørgelse, og som kom til at spille en betydelig rolle for den senere fattigdoms- og velfærds politik i de Lutherske lande.

Luthers socialetik og velfærdsstaten

Det var en Luthersk hovedpointe, at troen sætter mennesket frit til at gøre 'kærlighedens gerninger'. Små 500 år senere blev den danske velfærdsstat udviklet bl.a. begrundet i en socialdemokratisk 'civilreligion', som betonedede den 'gudløse næstekærlighed'. Forelæsningen viser, hvordan de to tanker ved hjælp af teologen Knud Løgstrups arbejder kan forenes i en teori om velfærdsstatens grundlæggende ide.

Konkurrencestaten i lys af Luthers socialetik

Velfærdsstaten havde egenskaber, der knyttede den sammen med Luthers social-etiske tænkning. Gennem de seneste godt 25 år har velfærdsstaten været på rejse med konkurrencestaten som mål. Forelæsningen forklarer baggrunden for denne bevægelse og analyserer konkurrencestatens værdimæssige/ideologiske grundlag med afsæt i den Lutherske socialetik.

Luther som samfundstænkner

Luther var ikke kun teologisk tænkner. Han var i samme grad optaget af samfundsmæssige forhold, og hans omfattende forfatterskab indeholder såvel politiske som økonomiske ræsonnementer. De er selvsagt knyttet til hans samtid, men de har samtidig haft en betydelig virkningshistorie. Forelæsningen handler om Luthers samfundsmæssige indsigter og deres betydning for udviklingen mod de 'moderne' samfund.